

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

cilij proſcribitur, præſectum in Milevitano can. 3. 4. & 5. ubi anathema dicitur ei qui dixerit hominem indigere gratiâ ſolùm ad faciũs, & non ad ſimpliciter implendam legem. Et in Arauficano 2. can. 25. ubi ſic habetur: *Hoc Deo propitiante, & prædicare debemus, & credere, quod per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus poſtea, aut diligere Deum ſicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum eſt poſſit, niſi gratia eum & miſericordia divina præveniat.*

251. Neque dici poteſt, hæc & ſimilia Conciliorum & Patrum teſtimonia intelligi debere de imple-
tione præceptorum ſupernaturalium, vel de obſervantia naturalium fructuoſa, & meritoria vitæ æternæ. Nam Concilia & SS. Patres loquuntur de indigentia gratiæ ad implenda mandata, ſpecialiter reſpectu hominis lapſi, & dicunt eam provenire ex infirmitate naturæ, & liberi arbitrij debilitate, ut patet ex verbis Arauficani jam relatis: At indigere gratiâ ad implenda præcepta ſupernaturalia, & ad obſervanda naturalia quantum ad modum, ſeu meritorie & fructuoſe, non eſt quid ſpeciale & proprium homini lapſo, cum etiam homo in natura integra ad id impoſſens eſſet ex proprijs, neque oritur ex lapſu & infirmitate hominis, ſed ex ſupernaturalitate actûs præcepti, aut meriti vitæ æternæ: Ergo hæc interpretatio non eſt legitima, nec menti Conciliorum & SS. Patrum contentanea.

252. Confirmatur: Aliquid ſpeciale dicitur, juxta communem ſenſum & intelligentiam, de obſervantia omnium præceptorum collectivè, quod non dicitur de impletiõne unius vel alterius præcepti diviſivè: Sed nihil ſpeciale eſſet in Concilijs, ſi tantum loquerentur de impletiõne præceptorum ſupernaturalium, vel de obſervantia legis naturalis fructuoſa & meritoria; cum ad implendum unicum præceptum ſupernaturale, & ad obſervandum minimum mandatum legis naturæ fructuoſe, & meritorie, gratia neceſſaria ſit, ut omnes fateantur: Ergo non eſt ſermo tantum de impletiõne præceptorum ſupernaturalium, vel de obſervantia naturalium fructuoſa, & meritoria vitæ æternæ, ſed etiam de obſervantia totius legis naturæ quantum ad ſubſtantiam.

253. Confirmatur ampliùs: Pelagius non ſolùm erravit, aſſerendo poſſe hominem per proprias vires totam legem adimplere, comprehendendo ſupernaturalia præcepta, vel naturalia, prout ad ſalutem proficua; ſed etiam eo quod exiſtimaverit, ipſum poſſe ex viribus liberi arbitrij totam legem naturæ collectivè adimplere, ut conſtat ex Patribus Africanis in Epistoſa ad Innocentium, quæ eſt 90. apud Auguſtinum, ubi ſic habetur: *Iſti autem (ſcilicet Pelagiani) aſſerunt in eo Dei gratiam eſſe deputandam, quod talem hominis inſtituit, creavitque naturam, quæ per propriam voluntatem legem Dei poſſet implere, ſive naturaliter in corda conſcriptam, ſive in litteris datam &c.* Ubi clarè in utroque erraſſe Pelagium ab his Patribus docetur: At Conciliorum ſcopus erat ipſius errorem penitus extirpare: Ergo illa non ſolùm intendebant ſtatuerne neceſſitatem gratiæ ad obſervanda præcepta ſupernaturalia, vel naturalia, prout ad ſalutem proficua, ſed etiam ad implendam totam legem naturæ quantum ad ſubſtantiam.

254. Poteſt etiam ſuaderi conclusio ex dictis art. præcedenti: Nam tota lex naturæ includit omnia

A mandata naturalia, à primo uſque ad ultimum: Sed homo lapſus non poteſt ſine auxilio gratiæ obſervare primum omnium mandatorum, nimirum præceptum dilectionis Dei ut authoris naturæ, ſicut articulo præcedenti oſtendimus: Ergo nec totam legem naturæ.

Confirmatur: Intentio efficax ultimi ſinis, virtualiter continens omnium mandatorum obſervantiam, ſpeciale Dei auxilium requirit, ut ibidem monſtravimus: Ergo & à fortiori ipſius executio, ſeu totius legis naturalis adimpletiõ; non enim minor, imò major apparet difficultas in executione dilectionis efficaciſ, quàm in ejus intentione & affectu.

B Confirmatur ampliùs: Homo infirmus non valet ex proprijs viribus ad actum perfectiſſimum hominis ſani, ut ibidem diximus, & ratio naturalis ſuadet: At opus perfectiſſimum, quod homo integer & ſanus ex proprijs viribus efficere poterat, erat totius legis naturalis obſervantia, quantum ad ſubſtantiam operis, cum ad modum ſupernaturalem conducentiæ ad ſalutem, in ſtatu ſanitatiſ & integritatiſ, ſpeciali gratiâ indigeret, ut ſuppoſitione 2. oſtendimus: Ergo homo lapſus ex proprijs viribus non poteſt adimplere totam legem naturæ quantum ad ſubſtantiam.

S. III.

Solvuntur obſectiones.

C Ontra hanc conclusionem plura ſolent obijci Scripturæ teſtimonia, quæ ei videntur adverſa: ut illud Deuteronomio 30. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non eſt ſupra te, neque procul poſitum, nec in celo ſitum.* Quibus verbis inſinuat Moyses, legem quam nomine Dei intimat Hebræo populo, non eſſe ſupra naturales ipſius vires: Item illud Eccleſiaſti 15. *Deus ab initio conſtituit hominem, & reliquit eum in manu conſilij ſui, adjectis mandata & præcepta ſua: ſi volueris mandata ſervare, conſervabunt te.* Quibus etiam verbis aperte ſignificatur, eſſe poſſitum in voluntate uniùſcujuſque, divina ſervare mandata. Unde Auguſtinus, vel Author libri hypognoſticon, lib. 3. propè initium: *Quid eſt (inquit) quod reliquit eum in manu conſilij ſui, niſi dimiſit eum in poteſtate liberi arbitrij ſui? in manu enim poſſibilitatis intelligitur.* Denique Apoſtolus ad Romanos 2. ait: *Gentes quæ legem non habent, naturaliter quæ legis ſunt faciunt.* Ergo ex Scriptura homo lapſus totam legem naturæ ſine ſpeciali gratiâ obſervare poteſt.

Ad primum locum aliqui reſpondent, Moysen non loqui de facilitate ſervandi totam legem, tam moralem, quàm ceremonialem, de qua agit, ſed præciſe de facilitate eam cognoscendi; ita ut ſit ſenſus, Judæos non poſuiſſe excuſationem præ-
tendere ſuper ignorantiam legis, quando quidem non debebant eam aſcendere, aut mare tranſſerre, ad eam cognoscendam, cum ipſe eam clarè & evidenter promulgaret. Sed licet hæc explicatio ſit graviſſimorum Authorum, ut Lyrani, Abulenſis, Bellarmini, & aliorum, non videtur tamen legitima, nec textui conſona; manifeſtè loquenti etiam de facilitate ſervandi legem, ut patet ex verbis quæ immediate ſequuntur poſt adducta: *Vi deſerui illud ad vos, & audivimus, & opere impleamus.* Adde quod Moyses non occluſiſſet omnem viam excuſationis: poſuiſſent enim Judæi reſpondere, quod licet notitia legis eſſet facilis, difficilis tamen eſſet, & fortè impoſſibilis ejus adimpletiõ.

Melids

259. Melius ergo responderetur, Moysen loco addu-
cto solum intendere, præcepta legis esse in po-
testate hominis, non ut operantis ex solis viribus
naturæ, sed ut moti & adjuvi divini gratiæ, quæ
cor interius pulsant, cum lex interius auribus in-
sonat. Solutio est D. Thomæ hic art. 4. ad 2.
ubi sic ait: *Illud quod possumus cum auxilio divi-
no, non est nobis omnino impossibile, secundum
illud Philosophi in 3. Ethic. Quia per amicos pos-
sumus, aliquantulum per nos possumus.* Et art. 6. ad
2. *Cum dicitur homo facere quod in se est, dicitur
hoc esse in potestate hominis, secundum quod est
motus a Deo.* Non ergo absolute homo potest,
sed homo adjutus & motus a Deo per auxilium
gratiæ, quod quia in promptu est, & omnibus
offertur ad observandam legem, mandatum di-
citur non esse supra, sed juxta nos.

260. Instabis: Si ut aliquid homini justè præcipi pos-
sit, sufficiat quod illud cum Dei auxilio possit
præstare, sequitur Deum posse imperare claudu
ut ambulet, & cæco ut videat, quia hæc per spe-
ciale Dei auxilium fieri possunt.

Sed negatur sequela: quia cæco deest poten-
tiæ physica ad videndum, unde non est capax il-
lius præcepti, nisi restituta per miraculum po-
tentia; quod miraculum non est illi oblatum,
& quasi in promptu: At verò voluntas infirma
habet potentiam physicam ex parte libertatis ad
volendum bonum, & solum illi deest, ratione
infirmis & corruptionis naturæ, potentia mo-
ralis & expedita, quam per auxilium Dei, quod
ipsi offertur, & veluti in promptu est, habere
potest.

Ad secundum locum eodem modo responderi
potest sicut ad præcedentem: vel dici cum Au-
thore libri hypognosticon, loco citato, Scriptu-
ram loqui de primo homine in statu innocentie,
in quo fuit a Deo conditus, & in quo habebat
liberum arbitrium omnino sanum, per gratiam
& justitiam originalem. Unde postquam ille Au-
thor dixit, quod per hæc verba, *reliquit eum in
manu consilij sui*, non aliud intelligitur, quam,
reliquit eum in possibilitate sui arbitrij, addit:
*Ipsa possibilitas est prima gratia, quæ primus ho-
mo stare potuisset, si servare mandata Domini vo-
luisse: quæ per inobedientiam destituitur, factus est
serpenti: id est Diabolo, cui maluit obedire quam
Deo, captivus.*

Ad tertium dicendum, hunc locum Apostoli
non de tota lege, sed de facilioribus præceptis in-
telligendum esse.

261. Objicies secundò: Præcepta legis naturæ, cum
sint naturalia, vires naturæ non excedunt: Ergo
ad illa implenda gratia necessaria non est.

Respondeo distinguendo Antecedens: non ex-
cedunt vires naturæ, sanæ & integræ, concedo
Antecedens: infirmæ & corruptæ, nego Antece-
dens, & Consequentiam. Cum enim natura hu-
mana per peccatum originale læsa sit in naturali-
bus, indiget gratiâ sanante ad perfectissimas or-
dines naturalis operationes exercendas, quales
sunt totius legis naturæ impletio, & dilectio Dei
ut authoris naturæ, quæ de se infert omnium
aliorum præceptorum observantiam, & eam ha-
bet adjunctam, quandiu illa durat.

262. Objicies tertio: Qui potest singula præcepta
adimplere, potest omnia collectivè: At homo
lapsus potest singula præcepta legis naturæ sine
speciali gratiâ observare: Ergo & omnia.

Respondeo primò Minorem esse falsam: nam
homo lapsus non potest sine gratiâ observare pri-

Tom. IV.

A. mum & maximum mandatorum legis naturæ,
nimirum præceptum dilectionis Dei ut authoris
naturæ, sicut articulo præcedenti ostendimus.
Plures etiam non improbabiliè existimant, esse
alia præcepta naturalia ita difficilia, ut ab homine
lapso, & in peccato mortali existente, absque
speciali gratiâ adimpleri nequeant: qualia sunt
præcepta remittendi injurias, ac inimicos dili-
gendi, & orandi pro illis, propter quod Author
operis imperfecti homin. 13. in Matth. dixit: *Qui
pro inimico suo orat, gratia operis requiritur, nem
castitatem servandi, vehementer urgente tenta-
tione & occasione.* Unde Sapient. 8. dicitur: *Sci-
vi quoniam aliter non possum esse continens. Insi-
dero deo, mundum autem qui in me est, non possum
contineri.*

B. Respondeo secundò, datà Minori, negando
Majorem, cuius falsitas constat ex dictis supra,
agendo de cognitione veritatum naturalium, &
infra, agendo de venialibus, apertius patebit.

Dices: Præcepta Decalogi sunt tantum decem:
supponamus ergo quod homo servaverit novem,
quæro utrum possit servare decimum, vel non?
Si primum, poterit observare omnia præcepta
collectivè: Si secundum, non poterit observare
omnia divisivè.

Respondeo primò negando suppositum, nem-
pe hominem posse ex viribus proprijs servare
omnia præcepta Decalogi, usque ad ultimum:
nam quando dicimus illum posse servare omnia
præcepta divisivè, sensus est, illum posse hoc vel
illud, & quodcumque designabile in particulari
observare, cum morali tamen necessitate defi-
ciendi in aliquo vagè & indeterminatè, necessita-
te, inquam, proveniente non ex parte objecti
trahentis per modum naturæ, sed ex infirmitate
potentiæ per peccatum debilitatæ.

Respondeo secundò, dato etiam & non con-
cesso, quod ita posset homo usque ad ultimum
præceptum devenire, tunc in eo deficeret, quia li-
cèt habeat potentiam proportionatam & expeditam
respectu illius solitarie & divisivè sumpti,
non tamen respectu illius, ut conjuncti cum alijs,
& ut terminantis toram præceptorum naturalium
collectionem, sicut supra art. 1. diximus de veri-
tatum naturalium cognitione.

Objicies quartò: Deus ut author naturæ non
præcipit aliquid, ad cuius observantiam ut author
naturæ non possit hominem perducere: Sed ut
author naturæ præcipit homini observantiam le-
gis naturalis: Ergo ut author naturæ potest ad
eam hominem perducere, & per consequens ad
observandam legem naturalem homo non indi-
get auxilio supernaturali.

Respondeo distinguendo Majorem: Deus ut
author naturæ non potest &c. absolute, & nullà
factà suppositione, concedo Majorem: per acci-
dens, & factà aliquà suppositione, nego Majorem;

E. & concessa Minori, distinguo Consequens distin-
ctione Majoris. Sensus distinctionis est, quod
quamvis Deus, ut author naturæ, subindeque abs-
que gratiâ, seu dono intrinsecè & quoad substan-
tiam supernaturali, possit, absolute loquendo, &
nullà factà suppositione, tribuere homini auxilia
necessaria ad observantiam legis naturæ, sicut
de facto pluribus concessisset, si hominem in sta-
tu naturæ puræ condidisset: ex suppositione ta-
men quod natura humana sit elevata ad statum
supernaturalem (in quo statu observantia legis
naturalis includit indirectè observantiam legis
etiam supernaturalis, ut articulo præcedenti con-
clus. 3. declaravimus) non est opus quod Deus,

præcisè ut author naturæ, possit tribuere omnia auxilia, ad legis naturalis observantiam necessaria, sed sufficit quod id possit præstare, vel ut author naturæ, vel ut author supernaturalis; præsertim quia supposita elevatione naturæ humanæ ad statum & finem supernaturalem, Deus etiam ut author supernaturalis, indirectè præcipit homini observantiam legis naturalis, cum hæc ad supernaturalem, ut ad finem & consummationem, ordinetur.

§. III.

Sententia Pazquezij refellitur, & quæ gratia ad totam legem naturæ observandam necessaria sit, declaratur.

Dico secundo: Ad totius legis naturæ observantiam necessaria est in homine lapso gratia habitualis, non solum consequenter, & ex parte termini, sed etiam antecedenter, & ex parte principij.

266. Prima pars probatur primò ex Concilio Milevitano supra citato can. 3. ubi sic habetur: *Placuit ut quicumque dixerit, gratiam Dei, quâ justificamur per Jesum Christum, ad solam remissionem peccatorum valere quæ jam commissa sunt, non etiam ad adiutorium, ut non committantur, anathema sit.* Ubi nomine gratia quâ justificamur, si propriè, ut debent, verba accipiantur, non gratia auxilians, quæ dispositivè ad justificationem concurrat, sed gratia habitualis, per quam formaliter justificamur, & in filios Dei adoptamur, intelligi debet. Unde Patres ejusdem Concilij Epist. 95. apud Augustinum, hanc gratiam dicunt esse quâ Christiani & filij Dei sumus. Et infra: *Quâ prædestinati vocamur, justificamur, & glorificamur.* Item D. Thomas hic art. 4. ait: *In statu naturæ corruptæ non potest homo implere omnia mandata divina, sine gratia sanante, quæ gratia justificans est.*

267. Potest etiam eadem pars hac ratione probari. Impossibile est esse bene ordinatum circa media, qualia sunt præcepta, & non circa finem, scilicet Deum, quia media propter finem eliguntur, & intuitu eius: At sine gratia sanctificante & charitate nullus est bene ordinatus in Deum ultimum finem: Ergo sine illa nullus potest in statu naturæ lapsæ omnia mandata naturalia observare.

268. Confirmatur ratione à posteriori: Nusquam homo in peccato existens totam naturæ legem implevit: Ergo sine gratia à peccato sanante, totius legis naturæ adimpletio possibilis non est. Quo argumento usus est D. Hieronymus adversus Pelagianos dialog. 1. ut probaret non posse hominem sine gratia auxiliante totam legem observare.

269. Secunda etiam conclusionis pars ratione suadet: Homo inimicus & insensus Deo, non est aptum & conveniens subjectum, cui Deus conferat tantum beneficium, quale est auxiliorum cumulus; quæ ad totius legis naturalis observantiam requiruntur: At nisi gratia habitualis & justificans in subjecto præcedat, homo est in statu inimicitia: Ergo necessaria est habitualis gratia antecedenter ex parte subjecti, ut constituens illud in statu congruo, ad hoc quod Deus imperiatur ei gratias auxiliantes, ad totius legis observantiam necessarias.

270. Confirmatur: Homo per culpam duas infirmitates contraxit; alteram in mente, per aversionem à Deo; alteram in parte inferiori, quæ de-

A ordinata à subiectione ad rationem remansit: incongruum autem videtur, quod pars inferior per auxilia actualia parti superiori subiciatur, nisi prius ista per gratiam habitualement fuerit sanata, & Deo ut ultimo fini per charitatem subiecta.

Dico tertio: in homine lapso ad totius legis naturæ observantiam, præter gratiam habitualement, necessario requiritur specialis gratia auxilians; quæ quidem per se, & attentà rei naturâ, debet solum esse specialis intra ordinem naturæ, sed supposita hominis ad ordinem supernaturalem elevatione, per accidens debet esse entitativè supernaturalis.

B Probatur prima pars: Impotentia moralis ad totius legis naturæ observantiam in homine lapso, & in peccato mortali existente, non solum provenit ex defectu subiectionis mentis ad Deum ut ultimum finem, sed etiam ex rebellionem & pugna appetitus inferioris contra rationem: At licet gratia habitualis mentem Deo ut ultimo fini subiciat, hanc tamen rebellionem appetitus inferioris contra superiorem non tollit, sed eam ad agonem, & meritum, ac profectum vitæ spiritualis, in nobis relinquit, ut docet Tridentinum sess. 5. decreto de peccato originali, & experientia factis ostendit: Ergo in homine lapso ad totius legis naturæ observantiam, præter gratiam habitualement, seu justificantem, gratia actualis, seu auxilians, necessario requiritur.

C Quod verò talis gratia, per se, & attentà rei naturâ, non debeat esse supernaturalis entitativè, sed sufficiat quod sit specialis intra ordinem naturæ, patet: Nam totius legis naturæ observantia ex aliquo motivo honesto naturali, est entitativè naturalis: Ergo per se exposcere nequit pro principio proxime eliciente, gratiam auxiliantem entitativè supernaturalem. Quod autem, supposita naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem elevatione, per accidens illam exigat, patet ex dictis articulo præcedenti §. 2. agendo de dilectione Dei naturali, ubi id ex professo probavimus; unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem inutiliter reperamus.

§. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

Objicitur primò contra secundam conclusionem: Pelagius non erravit negando necessitatem gratiæ habitualis ad totius legis naturæ observantiam, sed solum negando necessitatem gratiæ actualis ad illam implendam: Ergo Concilia ipsius errorem damnantia, non habitualis, sed actualis gratiæ necessitatem ad legem naturæ observandam astruunt. Consequentia videtur legitima. Antecedens verò probatur ex dictis in Tractatu de hæresi Pelagiana, in quo Pelagium, gratiam habitualement, seu remissivam peccati agnovisse, contra Suarem fusè ostendimus.

E Respondeo negando Antecedens: Pelagius enim gratiæ tam habitualis quàm actualis necessitatem ad legem naturæ observandam sustulit, dum asseruit divina mandata viribus liberi arbitrij posse servari; per hoc enim omnis gratiæ necessitas excluditur. Unde ad probationem dicendum, quod licet ille gratiam habitualement, seu remissionis peccatorum agnovit, non tamen ut necessariam ad legis observantiam: ac proinde Concilia, dum ipsius errores proscribunt, non solum actualis, sed etiam habitualis gratiæ necessitatem ad legem naturæ observandam astruunt.